

EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A
Anul școlar 2019 - 2020

Probă scrisă
Limba și literatura maghiară maternă

Test 29

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 2 ore.

SUBIECTUL I

45 puncte

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, válaszolj a hozzá kapcsolódó kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

Az intézetben minden gyerek kapott levelet, ki hetente, ki havonta, csak Árvai Julika nem.

A postás minden áldott nap délelőtt tíz órakor biciklijével és a dagadt táskájával megérkezett a vörös téglás épület elé. Bement a kerek udvarra, megállt a tulipánok karéjában, és kiabálni kezdett:

–Meghoztam a levelet! Nem sokat, nem keveset! Foltosak, mert aki írta, mind a két szemét kisírta!

Így kiáltott a nádszálvékony ember, merthogy költő volt az istenadta, mint errefelé a nyírségben mindenki. Csakhogy mások: hentesek, asztalosok, gyárigazgatók meg tanárok titokban tartották a költőségüket és a ruhásszekrény mögé meg a vasalt ingek alá rejtették a verseiket. Ha pedig valaki a családból azokat megtalálta, letagadták, hogy ők a szerzők. Egyedül a postás énekelte ki minden költeményét. Csúfolták is érte a háta mögött.

„Bolond ez! – mondta a sok titkos költő. – Verset ír!” De a postás nem törődött velük. A madár is dalol, ha dalolnia kell. Meg lehet fogni, kalitkába lehet zárni, de elnémítani soha.

A gyerekek szívét, az intézet osztálytermeiben megdobogtatta a postás verse. A Himnusz se jobban. Bármilyen óra volt éppen, mindegyikük csak arra tudott gondolni, hogy kapott-e levelet? És ha kapott, kitől? És milyen hosszút? Mert az sem mindegy. A hosszú levelet sokáig lehet olvasni, és amíg az ember olvassa, azzal beszélget, aki a levelet írta: anyával, apával, testvérrel, baráttal. Csak Árvai Julika szíve nem dobogott hangosabban. Ugyan, ki írna neki? Az ő szülei egy messzi országba szaladtak sok-sok éve, ahol bizonyos, hosszú farkú állatok az erszényükben hordják a kicsinyeiket, jó példát mutatva a lelketlen szülőknek. Nem is ment oda Julika soha az ebéd utáni nagy levélosztáshoz. Mért hallgassa ő az örömujjongásokat? Mért fájjanak neki a dicsekvések, hogy „Nekem két oldalt írtak!”, „Nekem hármat!”. Ült az ebédlőasztalnál a tányérja előtt, és a kanállal köröket rajzolt a zöldborsó-, a lencse- vagy a babfőzelékbe.

Így teltek az évek.

Hanem egy nap annak a nádszálvékony postásnak, aki költő is volt, mint tudjuk, éppen ebédidő után akadt dolga az intézetben. Táviratot hozott vagy expressz csomagot, ugyan mindegy, de az biztos, hogy amikor átcsozogott az ebédlőn, megakadt a szeme a tányérjában kotorászó kislányon. Rögtön tudta, mi a baj. Mert a költők ilyenek. Mutass nekik egy könnycseppet, mindent elmondanak a bánatról. Mutass nekik egy vércseppet, mindent elmondanak a halálról.

A mi postásunknak is elég volt, hogy látta Julikát és hallotta a levélbontogatók vidám zsváját, megvilágosodott benne az igazság. És mert az igazság a költőknél mindig dalban jelentkezik, így szólt:

– Kanál, villa, asztal, szék, nem ízlik a főzelék?

Mire Julika felállt, lehajtotta a fejét dacosan, és összeszorította a száját, ahogy a felnőttek előtt szokta, amikor felelősségre vonják. Hanem szegény postást semmi mással nem döbbsenthette volna meg úgy, mint ezzel a néma bénasággal. Merthogy előtte még soha senki sem állt lehajtott fejjel. Nem olyan ember volt ő, aki megalázza a többieket.

– No... kislányom – dadogta, mert hirtelen verselni is elfelejtett. – Ülj csak le, és egyet se félj! – De mert költő volt, hozzátette: – Egyet se félj! Mindig remélj! – És kisietett az ebédlőből. Hanem akkor első dolga volt, hogy megtudja a kislány nevét. Aztán visszakarikázott a faluba.

Harmadnapra csoda történt. Az ebéd utáni nagy levélosztásnál tízszer hangzott el Julika neve, tíz vastag borítékot nyomtak a kezébe, és tízszer lebbent fel a többiek irigykedő sóhaja.

Azt kérdezitek, mit csinált a postás? Alig valamit. Csak jártában-keltében, hentesnél, asztalosnál, gyárigazgatónál, tanárnál elmesélte, hogy van az intézetben egy Árvai Julika nevű kislány, aki sohasem kap levelet, és úgy hallgat, mint hó a fa csúcsán, gyémánt a föld mélyén.

„No, és? Mit csináljak? – mondta a hentes, az asztalos, a gyárigazgató meg a tanár úr idegesen. – Nekem sok a dolgom! Nem érek rá mindenféle kislányokkal levelezni! Még csak az kéne!” De amint hazaértek, izgatottan kiszedegették a ruhásszekrény mögül meg a vasalt ingek alól a verseiket, beletették egy borítékba, és rövid levél kíséretében elküldték Julikának.

„Kedves Julika! – írták mindannyian. – Én is egyedül vagyok. Én se kapok leveleket. Ezért írom a verseket. Ne áruld el a nevemet!” És Julika minden verset elolvasott, és mindenkinek válaszolt, és mosolygott, és hallgatott.

Attól kezdve azonban nemcsak Julika vidámodott meg, hanem minden mogorva titkos költő-ember a Nyírségben. A hentes énekelve hasogatta a karajokat, az asztalos a repkedő forgácsokkal együtt kuncogott, és a gyárigazgató meg a tanár is szegfűt tűzött a gomblyukába, ha dolgozni ment. Így van ez, mióta világ a világ: csak a madár boldog, ha önmagának dalol, az ember soha.

(Nógrádi Gábor: *Julika és a titkos költők*)

1. Határozd meg a fenti szöveg műnemét! Állításodat bizonyítsd három jellemzővel! 5 pont
2. Mutasd be Árvai Julikát két-három mondatban! 5 pont
3. Értelmezd a következő szövegrészt!
Mert a költők ilyenek. Mutass nekik egy könnyecseppet, mindent elmondanak a bánatról. 5 pont
4. Bizonyítsd mondatalkotással, hogy az *óra* és a *levél* szavak többjelentésűek! 4 pont
5. Alkoss 5 összetett szót, amelynek elő- vagy utótagja a *világ* szó legyen! 5 pont
6. Elemezd a következő bővített mondatot, és készítsd el az ágrajzát!
A gyerekek szívét az intézet osztálytermeiben megdobogtatta a postás verse. 6 pont
7. Jellemezd 10–15 mondatban a postást a szöveg alapján! 15 pont

SUBIECTUL al II-lea

45 puncte

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, válaszolj a hozzá kapcsolódó kérdésekre oldd meg a feladatokat!

Garabonciás diák*

Megismerkedésük első évfordulóján, 1847. szeptember 8-án házasodott össze a két szerelmes: Petőfi Sándor és Szendrey Júlia. Frigyükből 1848. december 15-én Debrecenben világra jött Zoltán nevű gyermekük. Szendrey Ignác, amikor megtudta, hogy unokája született, tanyát, földbirtokot vett a családnak Debrecen határában. Júlia anyja is ott volt a cívisvárosban, de közte és veje között olyan heves jelenetek játszódtak le, hogy az anyós hamarosan hazatért. Petőfi közben parancsnokaival és Mészáros Lázár hadügyminiszterrel is konfliktusba keveredett. 1849 februárjában lemondott tiszti rangjáról, elvesztette századosi fizetését. Ebben a zavaros helyzetben Arany Jánosék magukhoz vették a fiatal anyát és gyermekét. Petőfi eltűnése után, 1850 júliusában az özvegy férjhez ment Horváth Árpád egyetemi tanárhoz. Zoltán szeretetteljes, őszinte, meleg otthonban nevelkedett. 1858 őszén írták be a pesti piarista gimnázium első osztályába. A Magyar Tudományos Akadémia ezerforintos nagydíját Petőfi Sándor összes költeményeinek ítelték oda. A pénzt Zoltán örökölte. Nevelőapja azt tartotta tisztességesnek, hogy gondnokot nevezzenek ki a fiú mellé,

*aki a vagyonára ügyel. Így lett Petőfi fiának a gyámja a költő öccse, Petrovics István. Zoltánnal a gondok a gimnázium felső osztályaiban kezdődtek. Magántanulóként jól vizsgázott, de amint az iskola rendes tanulója lett, romlottak az eredményei. 1864-ben otthagyta az iskolát, és nagybátyja birtokára ment gazdasági gyakornoknak. Hosszas unszolás után a szarvasi gimnázium tanulójaként magánvizsgát tett. Minden tantárgyból kitűnő eredményt ért el. Sajnos, a könnyelműsége hajlamos ifjú hamar beleunt a tanulásba. Rendszeresen mulatozott Hetényi István vándorszínésszel. A tivornyázás sokba került, így elitták Zoltán apanázsát**, mindenét zálogba tették, amit csak lehetett. Szorult helyzetéből gyámja mentette ki, aki rendezte az adósságait. „Hálából” Zoltán megszökött Szarvasról. A következő állomás a nagykőrösi gimnázium volt, ahol nagyon gyenge bizonyítványt kapott, emellett felrótták hanyagságát és laza erkölcsét is. Az érettségire már a szegedi piarista főgimnáziumban készült. Hamarosan azonban itt is korhely cimborákra akadt, akikkel a kocsákat járta. Közben megfázott, súlyos beteg lett. Nagybátyja sokadik alkalommal rendezte kifizetetlen számláit, de magatartása miatt a gimnáziumból eltanácsolták. A nagyapjához került, ahonnan hamarosan megszökött, és harmincforintos fizetésért – édesapja nyomdokait követve – beállt segédszínésznek a debreceni színházhoz. 1868 áprilisában állítólag szerelmi ügyei miatt vette nyakába az országot, és afféle garabonciás diákként kóborolt. A nélkülözések miatt sokat betegeskedett. 1869 tavaszán Petrovics István nem vállalta tovább a gyám szerepét. Négy év alatt ezeregyszáz forintot költött Zoltánra. Az új gyám lakást szerzett Pesten a fiúnak, pénzt viszont nem adott neki. Szanatóriumba küldte, de a gyógyulásból nem lett semmi, mivel nem változtatott életmódján. Bécsben egy orosz herceggel dorbézolt. Egy szál ruhában tért vissza Pestre. Szállásadója értesítette a rokonokat, hogy Zoltán nagybeteg. 1870. november 5-én halt meg. Hátramaradt vagyonát – 234 forint 40 krajcárt – szegény sorsú, jó magaviseletű, tehetséges tanulók megsegítésére fordították.*

(<https://felegyhazikozlony.eu/hirek/16568/170-eve-szuletett-petofi-zoltan-szinesz>)

* garabonciás diák: vándordiák, aki a néphit szerint vihart tud támasztani, ha valahol megharagítják, nem fogadják étellel-itallal

** apanázs: rendszeresen juttatott pénzsegély

1. Kire utal a címben szereplő garabonciás diák elnevezés? 5 pont
2. Foglald össze 1 mondatban, miről szól a szöveg! 5 pont
3. Milyen viszonyban vannak a következő személyek Petőfi Zoltánnal? Társítsd a két oszlop elemeit!

a) Petrovics István	1) édesanyja
b) Hetényi István	2) édesapja
c) Szendrey Júlia	3) gyámja
d) Petőfi Sándor	4) nevelőapja
e) Szendrey Ignác	5) barátja
f) Horváth Árpád	6) nagyapja

6 pont
4. Írd le, milyen események fűződnek a következő helységekhez Petőfi Zoltán életében!
Debrecen:
Nagykőrös:
Pest:
Szarvas:
Szeged: 5 pont
5. Értelmezd a következő kifejezéseket a szöveg alapján!
frigyükből világra jött; heves jelenetek; konfliktusba keveredett; hosszas unszolás után; szorult helyzet 5 pont
6. Az alábbi kijelentések közül melyek IGAZak és melyek HAMISak? Jelöld őket!
 - a. Zoltánnal a gondok a gimnázium felső osztályaiban kezdődtek
 - b. Petrovics István négy év alatt ezeregyszáz forintot költött Zoltánra.

- c. Petőfi Zoltán 26 éves volt, amikor meghalt
d. Sokat betegeskedik, majd szanatóriumba megy, ahol szépen gyógyul.
e. Bécsben egy orosz herceggel dorbézolt 5 pont
7. Hol készült fel az érettségire Zoltán? 5 pont
8. Írd ki a szövegből azokat a szavakat, amelyeknek a magyarázatát megadtuk!
a a szülői felügyelet alatt nem álló kiskorúak gondviselője, vagyonának kezelője és törvényes képviselője
b ismereteket elsajátító gyerek; iskolán, képzési szervezeteken kívül képzett iskoláskorú gyerek. 4 pont
9. Te elvállaltad volna, hogy gyámja légy Petőfi Zoltánnak? Fejtsd ki véleményed 4–5 mondatban a szöveg alapján! 5 pont